

Pars prior.

De dolore genu, morbum coxarium comitante.

Quas habemus adhuc cognitiones causae proximae eorum dolorum, qui neque organicis neque mechanicis mutationibus in partibus, quae dolent, efficiuntur, quosque neuralgias plerumque appellamus, eae tam exiguae sunt, ut quodcunque ad illas augendas adjiciatur, non possit esse non acceptum. Libenter igitur occasionem, quae nunc mihi oblata est, amplector ad sententiam magis stabiliendam, quam jam anno 1836 in libro meo, qui inscriptus est: „über Paralyse der Inspirations-Muskeln,“ pronuntiavi: cujus praecipuum est argumentum: „certas voluntarias vel involuntarias musculorum contractiones certas quoque sensuum impressiones gignere.“ — Dolor autem genu, morbum coxarium comitans, eo magis idoneus mihi videtur, qui quasi punctum saliens in hac re indaganda efficiat, quod proprius est morbo tam vulgari tamque gravi, cujus nosologiam, quamvis magnos progressus fecerint et anatomia pathologica et therapia ejus, tamen nequaquam pro absoluta habendam esse censeo. Morbus enim tam frequens, ut coxalgia, optimam quoque, veritatem sententiae meae explorandi, occasionem suppeditat.

Omitto autem omnino hac in disputatione aliorum scriptorum de hac re placita: quae, quum fundamento physiologico plane destitutae sint, meras conjecturas jure existimo; ego vero sententiam meam novae cuidam legi, qua nervi agant, superstruam.

Dolor genu, coxalgiam comitans, in stadio et prolongationis et contractionis observatur. Neque dubium est, quin a symptomate quodam pendeat, quod ad utrumque pertineat stadium.

Haec est flexio articulationis coxae, quae non arbitrio aegroti, sed spasmo quodam tonico musculorum, flexioni inservientium, efficitur. -

Hanc mihi sententiam, tanquam fundamentum, in quo reliqua omnia nitantur, assecuto, mox observatio coxalgicorum probavit, dolores genu et spasmicam articulationis coxae flexionem una oriri, crescere et decrescere, atque in quolibet coxalgico dolorem genu quam acerbissimum evocari posse, si quis articulationem coxae extendere conetur: quum contra insultibus mechanicis articulationis inflammatae, qui cum majore illius flexione conjuncti sunt, dolor genu non excitetur. Id eo propius vero accessit, quod nervus saphenus, cujus rami tanquam sedes istius doloris existimandi sunt, cum ramis, qui musculis flexoribus articulationis coxae inserviunt, a nervo crurali proficiscitur, ideoque intimo cum illo vinculo conjunctus est.

Qua re adductus sum, ut existimarem, irritationem, e lege reflexionis ab inflammata coxae articulatione in flexores translata, simul nervos cutaneos, cum nervorum musculis intime junctos, perturbare: eaque ratione spasmus musculorum et neuralgiam ex uno eodemque proficisci fonte.

Ad probandam autem veritatem ejus, quod hic proposui, maximum habet momentum disquisitio, num omnibus in affectionibus, quibus nimia musculorum flexoriorum articulationis coxae contractio gignitur, genu quoque dolor, coxalgiae similis, appareat. In praxi mea mihi contigit, ut paullatim omnes fere casus, qui huc pertinerent, observarem: quos tamen, quum accuratius jam diversis temporibus, ut occasio ferebat, descripserim, obiter tantum attingam; et quidem eo ordine.

I. Dolor acutus post decursum nervi sapheni occurrit in iis articulationis coxae luxationibus, quibus praecipui ejus musculi flexorii, psoas naempe et iliacus internus, violenter protrahuntur, quamdiu huic protractioni active resistunt. In luxationibus ossis femoris non reductis etiam postea adhuc, mutata tempestate influente, dolor sentitur. Id ita esse, tum praxi mea, tum aliorum chirurgorum observationibus edoctus scio.

II. Inflammatio articulationis coxae non sola est, qua reflexa musculorum ipsius flexoriorum contractura gignitur, namque aliis quoque inflammationibus, quae in propinquo occurrunt, illa

est propria. Veluti chronica vertebrarum lumbalium inflammatione, in quibus psoas et idem flexoris partes obtinet, hic quoque musculus atque iliacus internus ita irritantur, ut flexio articulationis coxae, dolor genu et affectio quaedam, quae morbo coxario similis apparet, efficiatur. Hic quidem reflexus haud raro est unius lateris, et ad istos tantummodo flexores pertinet: licet universe spondylarthrocace saepius in utrumque latus spasmus tonicum eorum musculorum excitet, quibus ab ea parte medullae spinalis, quae intra locum inflammatum sita est, ipsorum nervi distributi sunt. Quum autem spondylarthrocace lumbalis utraque parte in flexores articulationis coxae reflectitur, tum illae oriuntur affectiones, quas tanquam coxalgias, utrique lateri proprias, descripsere medici. Saepenumero jam mihi occasio oblata est, intensos psoae et iliaci interni tendines in parte inferiori femoris penitus persentiendi, levibusque eorum distensionibus dolorem genu augendi: ad quod periculum faciendum ejusmodi casus magis apti sunt, quam coxalgia ipsa; qua praesente omnes muscoli, qui articulationi coxae et flectendae et adducendae inserviunt, intensi esse soleant.

III. Mihi data est aliquando occasio, puellae curandae, quae noxio frigore contracturam coxae sibi conflaverat: quam nimia musculi pectinei et sartorii, qui quoque a nervo crurali ipsorum nervos profectos habent, tensione ali, accuratior docuit investigatio. Haec affectio similis videbatur contracturis cervicis, quae rheumatismo sternocleidomastoidei efficiuntur. Istam coxae contracturam gravis genu dolor comitabatur. Quum cetera omnia remedia effectum carerent, secavi musculus pectineum et sartorium, quo facto dolor genu subito cessit rediitque articulationis extensio.

IV. Inter medicos constat: post aliquam musculorum paralysis, illorum antagonistas membro potiri, idque eam in partem, in quam ipsi flectant, pertrahere; quae quidem contracturae haud raro indolem spasmi tonici induunt. Praxis mea duas mihi obtulit aegrotas, quas curandas suscepi: quarum psoae, propter antagonistarum paralysis, nimia laborabant tensione. Una fuit puella, quae dissolutis erat moribus; in ea, copitante febre gastrico-nervosa, paralysis musculorum longissimorum et sacrolumbalium exorta erat, lordosi conjuncta, quae validius nunc

agenti psoae attribuenda erat. Dolor acerbus post decursum nervi sapheni eam comitabatur. Paralysis non sublata est; dolores quidem sensim cesserunt, sed, quotiescunque coelum mutabatur, rursus redierunt. Altera fuit foemina jam grandior natu, quae lapsu in nates lateris sinistri glutaeorum paralysin sibi contraxerat: cujus articulatio coxae, nocturno praesertim tempore et inter cubandum, majore flexorum actione valde flectebatur. Haec quoque doloribus gravibus in ramis nervi sapheni, qui in genu distributi sunt, torquebatur. Accomodatis remediis paralysis sublata est; nocturna articulationis coxae contractura cessit, itemque dolor genu.

V. Malum coxae senile, quod, dum decurrit, articulationem quoque coxae destruit, caret flexione articulationis: ea enim in statu extensionis permanet. Hic abest quoque dolor iste genu, coxalgiae proprius; dolor autem a parte femoris posteriore versus poplitem extenditur.

Haec quidem omnia, quae ex accurata aegrotorum observatione deprompta habeo, adeo evidentur, ut nihil contra dici possit; probare mihi videntur, quod statuo: dolorem illum genu, certis articulationis coxae morbis proprium, nexu causali pertinere ad musculorum flexoriorum contracturam, quae una cum illo existat:

Quum in omnibus, quas supra commemoravi, affectionibus dolor haud accurate ductum singulorum nervorum cutaneorum sequatur, sed, in modum aliarum neuralgiarum, vagus potius appareat: jam propter id ipsum plane a vero abhorreere videtur, si quis eum a mechanicis quibusdam singulorum ramorum distensionibus pendere, censeat; et jam eo adducimur, ut illius ortum in radicibus nervorum, in medulla spinali occurrentium, investigemus. Nunc quidem hoc liquido probari nequit: quam ob rem ex tota physiologiae provincia deprompta facta componere conabor, quae ortum dynamicum probabiliorem reddant.

Haec facta, quibus singula in articulatione coxae phaenomena rite demum illustrentur, quaeque valeant ad confirmandum legem, quam ego statuo, qua scilicet actio nervorum motoriorum actiones simul nervorum sensitivorum excitet, in posteriorem hujus libelli partem recepturus sum.